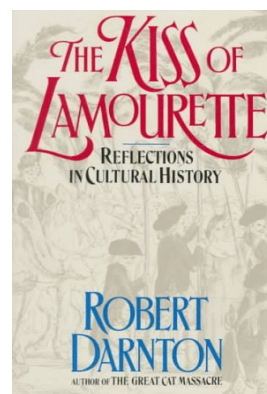




Robert Darnton – kirjahistorioitsija ja historiallinen antropologi

Princetonin yliopiston Euroopan historian professori Robert Darnton tunnetaan etenkin kirjahistoriallisen tutkimuksen uranuurtajana. Kirjahistorian sisällä hän edustaa annalistista traditiota, joka pyrkii tarkastelemaan kirjaa laaja-alaisesti myös sosiaalisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä.

Erikoisalastaan 1700-luvun ranskalaisesta kirjahistoriasta Robert Darnton on julkaissut useita teoksia. Näistä mainittakoon esimerkiksi *The Business of Enlightenment: A Publishing History of the Encyclopédie, 1775-1800* (1979) ja *The Literary Underground of the Old Regime* (1982).

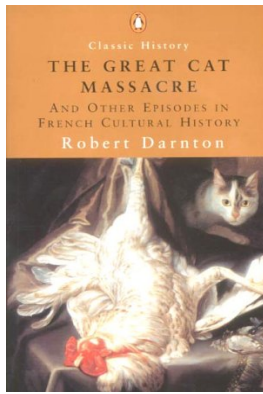


Verraten tuoreessa kirjassaan *The Forbidden Best-Sellers of Pre-Revolutionary France* (1995) Darnton erittelee laitonta kirjakauppaa ennen Ranskan suurta vallankumousta. Tuon ajan ranskalaisen kirjallisuuden myydyimpiä kirjoja eivät suinkaan olleet valistusfilosofien suuret teokset, vaan salaa välitetyt poliittiset tai pornografiset julkaisut, joissa pilkattiin vallitsevaa yhteiskuntajärjestystä.

Esseekokoelmissaan *The Great Cat Massacre and Other Episodes in French Cultural History* (1984) ja *The Kiss of Lamourette. Reflections in Cultural History* (1989) Robert Darnton liikkuu laajemmin ja metodisemmalla tasolla historiassa ja käy lähitieteidenkin puolella pohtiessaan historian ja antropologian tai historian ja kirjallisuustieteen suhdetta. Darntonin mukaan näiden tieteiden väliset raja-aidat ovat keinotekoisia:

– Tieteidenvälisyys ei ole itsetarkoitus, mutta jos todella haluaa ymmärtää kirjan historiaa, tutkijan on perehdyttävä moniin eri tieteenaloihin, kuten kirjallisuustieteeseen, historiaan, bibliografiaan, sosiologiaan ja taloustieteisiin, Darnton sanoo.

Kenties kuuluisin Darntonin kirjoituksista on *The Great Cat Massacre* -kokoelman nimiartikkeli "Workers Revolt: The Great Cat Massacre of the Rue Saint-Séverin".



Artikkeli käsittelee pariisilaisessa kirjapainossa 1730-luvulla tapahtunutta kissojen rituaalista joukkomurhaa. Lähdeaineistona on tapahtumaan osallistuneen kirjapainajan kertomus. Kyseessä on yksittäinen tapahtuma historiassa, jonka symbolisia ja nykyihmiselle vieraita tasoja Darnton pyrkii analyysissään avaamaan. *Cat Massacre*-esseen johdosta Darntonia pidetään usein mikrohistorioitsijana, mutta itse hän kutsuu tuotantonsa toista päälinjaa historialliseksi antropologiaksi.

- Kirjapainotyöläisten mielestä kissojen verilöyly oli hauskinda, mitä he olivat koskaan nähneet. Käytin tapausta valaistakseni käsityöläisten kulttuuria ja perinteitä. Yritin selittää, miksi tapaus oli heidän silmissään hauska, sillä nykyihmistä eläinten rituaalinen kidutus ei naurata. Me emme tajua tätä "vitsiä", Darnton selittää.

Darntonin mukaan vieraaseen kulttuuriin voi päästä käsiksi, jos pystyy ymmärtämään sen vitsit, murtamaan sen symbolisen ja rituaalisen maailman koodit. Käsityöläisten ohella *The Great Cat Massacre* -kokoelma tarkastelee muutamien muiden ryhmien mentaalista maailmaa: Darnton analysoi muun muassa talonpoikien sadunkerronnan konventioita, erään porvarin tulkintaa kotikaupunkinsa hierarkioista juhlakulkueen kuvauksen kautta tai aikalaislukijoiden tapoja kommunikoida Rousseauin ja tämän tekstien kanssa.

Robert Darntonin tuotantoa ei ole toistaiseksi suomennettu, mutta englanninkielisten alkuteosten ohella hänen tärkeimpiä teoksiaan löytyy ruotsinnoksina kirjakaupoista ja hyvin varustelluista kirjastoista.

* * *

Lisää Darntonista tämän lehden muissa artikkeleissa:

- [Etsivä löytää historian: Robert Darnton Helsingissä 7.-9. kesäkuuta 2001](#), sekä
- [Sähkökirjassa tiedejulkaisemisen tulevaisuus?](#)

Teksti Päivi Räisänen

ENNEN JA NYT

Historian tietosanommat